

Якубівська Ю.Є.
аспірант Українського державного університету
фінансів та міжнародної торгівлі
м. Київ, Україна

Інтелектуальна власність як основа для венчурного інвестування

Оскільки технологічний розвиток на протязі довгого періоду часу розглядався як одна із рушійних сил економічного зростання та продуктивності, США і країни Європи останніми роками почали використовувати конкретні фактори, які лежать в основі підвищення показників ефективності, а саме об'єкти інтелектуальної власності. Адже саме інтелектуальна власність створює основи для інвесторів, спонукаючи їх вкладати кошти за умови ризику. Інтелектуальна власність є інтегральним показником створення вартості на технологічно зорієнтованому підприємстві, а також важливим елементом в отриманні венчурного капіталу підприємствами малого та середнього бізнесу.

Відповідне використання інтелектуальної власності є ефективним інструментом за умови конкуренції, стабільності та зниження рівня ризику капітального інвестування.

Венчурний капітал та право інтелектуальної власності

Однією з головних проблем, з якою зустрічаються новітні технології, є достатній рівень першого внеску, незалежно від того, чи формується він із виникненням боргу чи використанням венчурного інвестування. Венчурні інвестори прагнуть володіти інформацією про те, де саме винахід чи інновація ідеально будуть реалізовані на ринку, враховуючи дії як існуючих, так і потенційних конкурентів. Потенційні інвестори також хочуть знати, чи надасть даний винахід чи інновація значну перевагу на ринку, а також чи є переконливий доказ щодо гарантії побудови бізнесу, який базуватиметься саме та даному винаході чи інновації.

Венчурні інвестори прагнуть максимізувати прибутки та мінімізувати ризики. До ризиків, на які вони повинні зважати по відношенню до інтелектуальної власності, належать: ринковий, фінансовий, технологічний та ризик-менеджмент[2].

Нові технологічні підприємства не можуть дозволити собі судові справи. Адже це вимагає залучення великої суми коштів, часу та інших ресурсів, які потрібні їм для технологічного розвитку та комерціалізації. А загроза дорогого судового процесу може бути достатньою, щоб скоротити можливості венчурного фінансування. Патентні судові процеси коштують понад \$ 500.000 за позов, а щодо питань, котрі стосуються комерційних таємниць – від \$ 300.000 до \$ 500.000[7]. Саме тому інтелектуальна власність у вигляді комерційної таємниці може бути привабливішою для венчурних інвесторів ніж «слабких» патентів, відносно яких може бути розпочато судовий процес.

Прикладом взаємодії інтелектуальної власності та економічних результатів може бути те, як компанії, що працюють з новітніми технологіями, оцінюють своє процвітання. Catalyst Venture Partners[6] є бізнес групою, яка «працює з компаніями, готуючи їх до зовнішнього інвестування». Catalyst Venture Partners працює лише з підприємствами, які

« володіють винятковою інтелектуальною власністю і перебувають на шляху швидкого зростання».

Модель взаємодії

Без переваг інтелектуальної власності та її захисту мало інвестицій буде задіяно у нові підприємства. На Схемі 1. зображено модель взаємодії інтелектуальної власності та венчурного капіталу. Дана модель пояснює, що навіть на такому простому рівні існує можливість виникнення комплексу взаємодій. Саме тому за умови нестачі будь-якого з елементів, показаних у моделі, будуть необхідні серйозні зусилля для стабілізації ситуації.

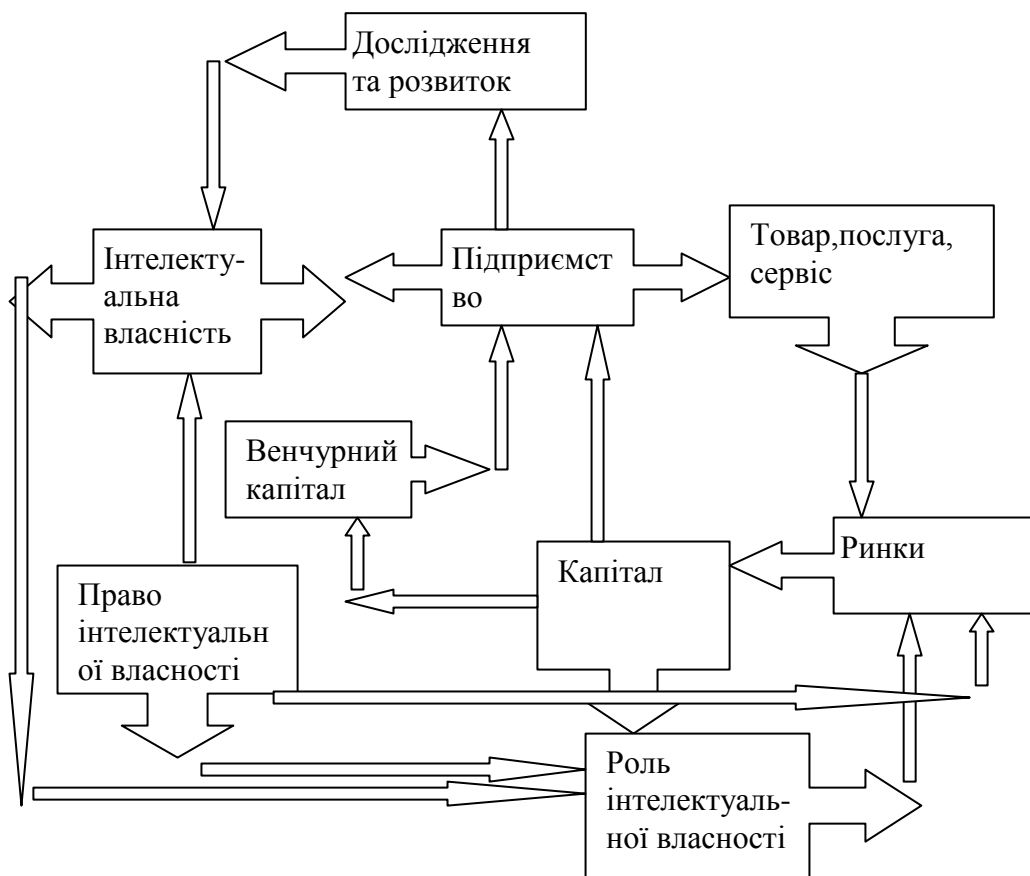

Схема 1. Модель взаємодії інтелектуальної власності та венчурного капіталу

У даній моделі необхідно звернути увагу на 4 ключові моменти:

1. Інтелектуальна власність створює нову інтелектуальну власність;
2. Інтелектуальна власність, яка є локальною, веде до підвищення ролі всієї інтелектуальної власності;
3. Інтелектуальна власність стимулює та стабілізує ринок;
4. Інтелектуальна власність генерує капітал, утворена з капіталу і навпаки, створює підґрунтя для венчурного капіталу.

Схема 1. показує наявність оберненого механізму щодо створення додаткової інтелектуальної власності. Це можна також побачити на прикладі зростання кількості заявок на патенти. Така ситуація притаманна економіці, яка розвиває

інтелектуальну власність, стимулює розвиток додаткової інтелектуальної власності.

Роль активів інтелектуальної власності

Виключні права, які надаються системою інтелектуальної власності, доволі часто є головними активами, завдяки яким малі та середні підприємства, які є технологічно зорієнтованими, можуть отримати вигоду[8]. Найефективніше використання інтелектуальної власності може сприяти отриманню високої ставки прибутку на капітал, яка є вирішальною в процесі залучення венчурних інвестицій для малого та середнього бізнесу.

Економічна цінність патентів, торгових марок, програмного забезпечення та інших об'єктів інтелектуальної власності повинна бути уважно вивчена шляхом аналізу, щоб чітко визначити, які компанії є достойними отримання венчурних інвестицій. Важливо також зазначити, що не всі нематеріальні активи є рівними. Венчурні інвестори повинні використовувати нові технології оцінювання нематеріальних активів підприємств і приймати рішення, базуючись на тому, коли та за яких умов інвестувати їх, залежно від даної оцінки.

Одним із найважливіших компонентів оцінки венчурними інвесторами є захист інтелектуальної власності. Зазвичай стійка позиція патентів є бажаною, і такий фактор як володіння інтелектуальною власністю повинен бути досконало дослідженим, особливо, якщо це провадиться в університеті чи в іншій дослідній інституції. Венчурний інвестор повинен також зважати на потенційні витрати, пов'язані з патентами та їх захистом.

Різноманітні ринкові механізми відіграють провідну роль в поширенні технологій. Це спричиняє трансформаційні процеси щодо підвищення конкурентоздатності інноваційних процесів, кооперації та глобалізації. Для систематизації даних факторів підприємствам необхідно більше конкурентоздатних об'єктів інтелектуальної власності. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) показала, що позитивні зміни в легальній та стабільній структурі патентних режимів в США, Європі та Японії мали своїм результатом зростання патентоздатності об'єктів та вартості патентів як таких[5].

Вищевказані ринкові механізми, об'єднані із змінами в правомірних та стабільних режимах, привели до зросту ролі патентування. Також, здатність власників патентів захищати свої права розвивається і дає їм виключні права та переваги в порівнянні з тими, хто не патентує свої винаходи. Цей позитивний зворотній зв'язок в системі інтелектуальної власності (див. Схема 1) повинен бути підкріпленим іншими факторами.

Важливим елементом, який стимулює розвиток інтелектуальної власності і навпаки веде до додаткового створення венчурного капіталу, є роль права інтелектуальної власності в загальному, яке за умови досконалого вивчення та ефективного управління також веде до зниження ризиків.

Посилення та поширення прав приносять власникам інтелектуальної власності бажані результати в зростанні вартості підприємства. Це, навпаки, допомагає венчурним інвесторам вирахувати потенційні прибутки на їхні інвестиції, побачити збільшення кількості інновацій та зростання на ринку.

Останніми роками патенти відігравали значну роль в інноваційному розвитку[6]. Ця роль інтелектуальної власності призвела не лише до економічного

зростання, але також до стабілізації на ринку. Коли інвестори спостерігають зростання ринку, вони намагаються отримати відповідну економічну вигоду.

Оскільки компанії отримують економічну вигоду від своєї інтелектуальної власності, вони намагаються реінвестувати частину доходів у дослідження та розвиток. Ці дослідження сприяють подальшому інноваційному розвитку і допомагають підприємствам в пошуках додаткового капіталу для зростання. Усі ці фактори не лише генерують капітал для підприємств, які використовують інтелектуальну власність, але також і для венчурних підприємств.

Відповідно досліджень Лернера та Кортума, підвищення рівня залученого венчурного капіталу на індустріальному ринку асоціюється із значно вищими патентними ставками.

Як показує Схема 1., зв'язок між венчурним капіталом та інтелектуальною власністю не обов'язково є прямим, але він є важливим елементом в загальній системі. Венчурний інвестор повинен розглянути велику кількість факторів, що пов'язані з інтелектуальною власністю. Ці фактори поєднані з системою інтелектуальної власності і ведуть до розвитку малого і середнього бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Bank, W. (2002). Chapter 5: Intellectual Property: Balancing Incentives with Competitive Access. Global Economic Prospects. Washington, DC, World Bank.
2. Henos, M. (1993). Venture Capital and Intellectual Property. The Atlanta Journal /The Atlanta Constitution. Atlanta, Georgia.
3. Lerner, S. K. a. J. (2000). "Assessing the contribution of venture capital to innovation." RAND Journal of Economics 31(4).
4. Maskus, K. (2000). Intellectual Property Rights in the Global Economy, Institute for International Economics.
5. OECD (2004). Patents and Innovation: Trends and Policy Challenges. Paris, France, Organization for Economic Co-operation and Development.
6. Partners, C. V. (2004). Catalyst Venture Partners. Bath, UK.
7. Silverman, A. E. (1989). Intellectual Property Law and the Venture Capital Process, Stanford International Center for Law and Technology and the John M. Olin Program in Law and Economics.
8. Thompson, M. (2002). Brazilian Ventures and Intellectual Property, Department of Operations with Emergent Companies, FINEP / Ministry of Science and Technolo.